

Okruhy k závěrečné zkoušce	
Název studijního programu	Studium pedagogiky pro učitele odborných předmětů střední školy, pro učitele praktického vyučování střední školy, pro učitele odborného výcviku střední školy, pro učitele uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední škole a konzervatoři a pro učitele jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky
Kód studijního programu	
Typ studia	Program CŽV
Forma studia	prezenční
Specializace	učitelství
Platnost od	3. 11. 2025

Studenti u závěrečné zkoušky předloží portfolio

Studenti u závěrečné zkoušky prokážou:

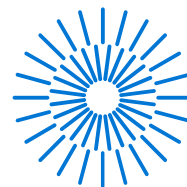
- **Dovednost aplikovat teoretické poznatky z pedagogiky, didaktiky a psychologie na řešení modelových pedagogických situací s využitím svého portfolio**

1. Škola, výchova a vzdělávání

Charakterizujte školu jako výchovnou a vzdělávací instituci rozvoje žáka. Vyjádřete vlastní koncepci/vizi výchovy a vzdělávání s využitím portfolio. Na příkladu vybrané charakteristiky školy uveďte příklady hodnot a potřeb otevřené společnosti a zdravého vývoje dítěte s oporou o základní evropské a domácí dokumenty rozvoje školství.

2. Cíle výchovy a vzdělávání

Vysvětlíte vztah mezi vyučováním a výchovou na analýze cílů, obsahu a procesu výuky, školního hodnocení, prostředí školy a třídy. Aplikujte na příkladu hodnocení a reflexe vybraného ŠVP.

3. Příprava učitele na vyučování

Osvětlete tvorbu tematického plánu učiva. Navrhněte strukturu vyučovací hodiny a zaměřte se na práci učitele s edukačním cílem a na reflexi výuky. Specifikujte zásady didaktické analýzy učiva a tvorby učebního plánu, problémů, úloh a úkolů. Aplikujte na příkladu pedagogické přípravy z portfolia.

Určete pravidla pro uplatňování zpětné vazby při učení, možnosti práce s chybou a její pozitivní využití ve vyučování.

4. Systém výuky a vyučovací proces

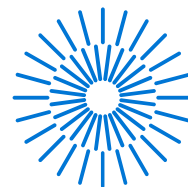
Analyzujte výuku jako systém a výuku jako proces. Na příkladu zvoleného modelu výuky z portfolia, s ohledem na koncepci transmisivní, konstruktivistické a badatelské výuky, zhodnoťte přínos pro rozvoj aktivity, samostatnosti, kooperace a tvořivosti žáků. Uveďte faktory, které výuku ovlivňují a zhodnoťte je v kontextu procesuálního pojetí výuky.

5. Motivace žáků

Aplikujte využití poznatků o motivaci ve vyučování a vztahu vnitřních – vnějších motivů na příkladech v portfoliu. Posuďte význam motivace v různých pojetích vyučování. Vyvoďte souvislost motivace s aspirací a dlouhodobými perspektivami vývoje. Vysvětlete pojem zdravé návyky a popište, v jaké míře nese učitel zodpovědnost za vedení žáků i sebe sama k jejich flexibilnímu vytváření a rozvíjení. Zamyslete se nad tím, jak může učitel jít v této oblasti příkladem, a uveďte konkrétní příklad z Vašeho portfolia. Zamyslete se nad vztahem soutěživosti a vnitřní motivace k smysluplnému, autentickému a zdravému životu s v dnešním školství.

6. Pedagogická interakce a percepce ve výchově a vzdělávání, školní klima

Analyzujte pojetí a vliv pedagogické interakce na utváření školního klimatu, na výchovně vzdělávací proces a na sebepojetí žáka. Objasněte úlohu percepce v pedagogické interakci, vliv percepčních stereotypů a preferenčních postojů učitelů k žákům na výchovně vzdělávací proces a na další vývoj dítěte. Charakterizujte komunikační styly, jejich vliv na rozvoj osobnosti žáka a na sociální klima třídy. S využitím portfolia objasněte problematiku komunikace ve vyučování, utváření školního klimatu. ⁴. Vysvětlete pojem bio-behaviorální synchronie a jeho význam pro pedagogické sociální interakce.

7. Učitel ve výchově a vzdělávání, učitelská profese a profesní spolupráce

Vymezte učitelovy funkce, jeho výchovné a vzdělávací aktivity v rozvoji osobnosti žáka. Aplikujte na příkladech v portfoliu význam utváření sebepojetí žáka. Zanalyzujte status učitele v současné otevřené společnosti. Vymezte učitelovy profesní kompetence s ohledem na portfolio.

Formulujte možnosti zvládání zátěže učitelské profese a zásadní preventivní principy proti „vyhoření“ učitele. Uveďte příčiny vzniku a projevy psychosomatických poruch a neuróz učitelů. Uveďte příklady spolupráce s kolegy a kolegyněmi, rodiči a širší komunitou ve prospěch žáků.

8. Zpětná vazba a hodnocení

Vysvětlíte rozdíl mezi diagnostikou a hodnocením žáků. Porovnejte různé formy školního hodnocení z hlediska jejich funkcí a vlivu na žáky. S využitím portfolia uveďte příklady forem školního hodnocení a význam pro žákovu učení v prostředí inkluzivní školy.

9. Inkluzivní vzdělávání a práce s heterogenní třídou

Charakterizujte problematiku inkluzivní školy z pohledu jednotlivých kategorií žáků v inkluzi. Zhodnoťte význam individuálního vzdělávacího plánu pro vybranou skupinu žáků v inkluzi a uveďte možná podpůrná opatření. Na příkladu v portfoliu uveďte příklady individualizace v práci učitele se třídou.

10. Didaktické prostředky a rozvíjení kritického myšlení ve vyučování

Uveďte možnosti využití materiálních a nemateriálních didaktických prostředků, zhodnoťte jejich vliv na vyučování a učení a porovnejte jejich pozitivní a negativní vlivy na sociální aspekty vyučování. S využitím portfolia uveďte příklady informačních zdrojů pro přípravu a výuku učitele. Uveďte prostředky rozvíjející kritické myšlení ve výuce – vztah k výběru učiva a procesu výuky. Analyzujte podstatu kritického myšlení a jeho význam pro společnost i pro utváření hodnot a postojů žáka.

11. Sebepojetí žáka

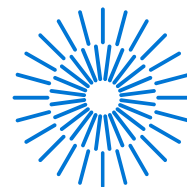
Diskutujte o vývoji, struktuře a pedagogických souvislostech sebepojetí žáka. Vysvětlíte tzv. sociokulturní model vývoje Já s využitím pojmů jako zrcadlení, sociální učení a přirozená pedagogika.

Doporučená literatura – obecná pedagogika:

VÍTEČKOVÁ, M. (2018) *Začínající učitel: jeho potřeby a uvádění do praxe*. Brno: Paido.

DVOŘÁK, D., HOLEC, J., DVOŘÁKOVÁ, M. (2018) *Kurikulum školního vzdělávání: zahraniční reformy v 21. století*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.

PRŮCHA, J. (2017) *Moderní pedagogika*. 6. vyd. Praha: Portál.

PRŮCHA, J. (2012) *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. 3. vyd. Praha: Portál. -3357-9.

VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H., eds., 2011. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3357-9.

Doporučená literatura – obecná didaktika:

FILETCHER-WOOD, H. (2021) *Responzivní výuka: kognitivní vědy a formativní hodnocení v praxi*. Praha: Edukační laboratoř.

PETTY, G. (2013) *Moderní vyučování* (6., rozš. a přeprac. vyd.). Praha: Portál.

VALIŠOVÁ, A. & KOVAŘÍKOVÁ, M. (2021) *Obecná didaktika a její širší pedagogické souvislosti v úkolech a cvičeních*. Praha: Grada.

DYLAN, W. & SIOBHÁN, L. (2020) *Zavádění formativního hodnocení: praktické techniky pro základní a střední školy*. Praha: Edukační laboratoř.

DIDAU, D. (2023) *Za děti chytřejší: snižování rozdílů ve školní úspěšnosti*. Praha: Edukační laboratoř.

Doporučená – psychologie:

ČÁP, J., MAREŠ, J. (2001) *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál.

KREJČOVÁ, L. (2013) *Žáci potřebují přemýšlet*. Praha: Portál.

STERNBERG, R. J. (2001) *Úspěšná inteligence*. Praha: Grada.

CUMMINSONOVÁ, D. D. (1998) *Základy experimentální psychologie. Co psychologové zjistili o myšlení, citech a chování člověka*. Praha: Portál

MERTIN, V. (2011) *Výchovné maličkosti*. Praha: Portál.

ŘÍČAN, P. (2007 a další vydání) *Psychologie osobnosti (obor v pohybu)*. Praha: Grada.

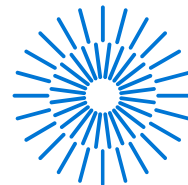
SMÉKAL, V., MACEK, P. (2002) *Utváření a vývoj osobnosti: psychologické, sociální a pedagogické aspekty*. Brno: Barirster Principal.

FONTANA, D. (2023) *Psychologie ve školní praxi*. Praha: Portál.

KREJČOVÁ, L. (2013) *Žáci potřebují přemýšlet*. Praha: Portál.

KYRIACOU, Ch. (2005) *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál.

MERTIN, V., KREJČOVÁ, L. a kol. (2016) *Metody a postupy poznávání žáka. Pedagogická diagnostika*. Praha: Wolters Kluvers.

Právní předpisy:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů.

Časopisy:

- Československá psychologie
- Komenský
- Moderní vyučování
- Orbis scholae
- Pedagogická orientace
- Pedagogika
- Učitelské noviny